

— 1 | Կաճառական մը նաւակու շողենաւու
մը պիտի երթար, որ Խղմիրի նաւակայանէն
Հեռու տեղ մը կանդնած էր, երբոր շողենաւ
ւին մոտաւելավ ասիւղադէն վեր կելլար, իս-
կոյն սանդուղը կը փրթի ու ներքեի նաւա-
վարին ղլխուն վրայ կիյնայ թէ սանդուղը ե-
թէ վաճառահանը. առժամայն նաւակը կըն-
կղմի և վաճառահանը ու նաւախարը երկու-

քը մէկէն ծովը կը յան, յետոյ՝ կը յառաջ ելլէ...

Ինչպէս ինչպէս 28 ինչ Անգլիոյ Գերմանիայի...

Սեր տէրութեանը հետ առաւելու ընդամենն...

Գաղղիան որ մեզի տահմանակից է, հան խրկած...

Երեսնոց, Պէլճիգայի, Տանիմարգայի, Էվէտի...

Նիպարաթէւոյին ըրած առաւելուքը որ տարին...

Գաղղիէն Բարձրմեալ հանային նիւ ինչոպէս...

ԲԵՐՈՒՐ (ԲԵՐՈՒՐ)

Բուսական էակ մընէ, ճերմակ, ցնդական, դիւրամ...

Լիւիլայ շինելու համար՝ Թիւրքիայի մէջ հեղուկ...

Լիւիլայ շինելու համար՝ Թիւրքիայի մէջ հեղուկ...

Ուրիշ կերպով մ'որ կը շինվի՝ Սեւեռքուս ըստ...

օտար տէրութեանը հարստաներուն նաւերուն...

Հանադաշին ու Պոլսոյ ներքիններէն ամեն օր...

1) Երջապէս՝ Օսմանեան տէրութեանը հետ ունեցած...

ԵՐՏԵՒԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սրբազան Պապը քահանայապետական անժողով...

Լիւիլայ շինելու համար՝ Թիւրքիայի մէջ հեղուկ...

Կարծախաղով Բաթուր կը լայնէ, և ստույ մընէ...

ԲԵՐՈՒՐ ԻՒՆ

Լիւիլայ շինելու համար՝ Թիւրքիայի մէջ հեղուկ...

ԱՐՁԱՍՊ (ՁԱՐԸԸԸՊԸՐ, ՁԱ)

Երեք տնտէս է, որոնք միմեկին կը դարձան...

Կանաչը՝ որ սրճատներու և գործարաններու...

նորը՝ որոնք ի վաղուց հետեւ հոգեորական կարգէն...

Սահայն այս բաներուն ձեռնամուխ եղանակը...

Հոգեմայրեր ինչ բաներ ի դրոյս դրին նէ՝ ամեն...

Պ. Վանաթիւնը՝ տաժարանակեաց կառավարութեան...

Լիւիլայ շինելու համար՝ Թիւրքիայի մէջ հեղուկ...

Խառն ու արեւմտեան ծառերուն գործընկերներն կը...

Պիւնճոյին ու Կապուսի ինչպէս որ տարեալ աւելեալ...

Ճերմակը՝ զինքի հետ խառնուած ճերմակ տ...

ՁԻՆԻ (ԹԻՆԻԹԵՆ)

Կոպուսի մօտ՝ ճերմակ կիտմետաղ է, որ տարի...

հանձնելու համար Աստուծոյ զօրքը թողա-
նայի քուրքը ոտք կտես, նաև թէ որ Հոռո-
մի աղաւան ուղարկուեալները՝ որքան Գա-
պը իւր իշխանութեանը մէջ հաստատուեա-
համար հոգ տանին, Գապընան ի՞նչ ճամ-
բայ պիտի բռնէ այն ատենը:

Երեսօրէն գործող պաշտօնակցին պա-
տաստեմէն այսպէս՝ «Ի՞նչ որ կառավարու-
թիւնը իմ բերնովն այս երեք լուսին մէջ ես
չը պիտի խառնակեմ ըսելու ըլլայ, այս խօսքը
բանի մը տեղում թիւննալուն խրատոյս կը-
լայ, և այն ատենը չը հաւանում բաներնուդ
ամենեւնի հետեւարար երեսն կըլինէ. թէ որ
ընդհանրապէս՝ կառավարութիւնը գէշերով
դէմ պիտի գնէմ ըսելու ըլլայ, դուր տեղը
պատերազմ լայցած կըլլայ, ուստի աւելի
աղիւ է օգտակար կըլլայ, որ ասանկ բաները
չը հարցնեն:

— Թողանալիք և Հոռոմիցիք՝ իրարու
հետ միաբանութիւն մը հաստատուելու պայ-
մանագիր մ'ալ չինք ես. ուսկից կ'իմտոյն,
որ Հոռոմիցիները թողանալ և թողանալիքն
Հոռոմի գաղաճ ապրանքներէն մորթ չը պիտի
առնորին, ուրիշ երկրներէն եկած և դուրս
եկած ապրանքներէն երկու կողմն ալ մի և
նոյն դնահատութեամբ մորթ պիտի առնեն.
Երկու կողմն ըստանկերը երկուքն ալ առանց
տարբերութեան պիտի խառնեն. գրամանու-
ղին և կառավարութեան գրամանութեամբ
(գաղաճները) երկու երկրն մէջ ալ անխա-
րաքաւ պիտի գործածուին: Եւս միաբանեան
կապը աղէկ մը ամրացնելու համար Հոռո-
միցի և թողանալիք մէջ տեղը Երեսօրէն
հետադարձութիւններ պիտի դրին, օտար տե-
րութեանց երկրները երկու կողմն ալ գա-
ծը տեսնալու համար մէկ մէկ դեպքն պի-
տի խրկուին, և այս երկու միացեալ երկրն
պրահապանութեանը նկատուի. համար Պրո-
նիա քաղաքը պատերազմական ատեն մը
պիտի հաստատուին:

— (Համի տեսն 1790 և 1815 թն կապ-
ված դաշնագրութեանը նայելով) Թողա-
նան առանց դքսի և թէ միտք, Աստուծոյ տե-
րութեան երկրն վերադիր պիտի ըլլար. ուստի
հիմա ալ ասանց դքսի միտքն Աստուծոյ
ու Մօսկոյի կառավարութեանց դիմադրեն

Երկրի մէջ շատ զօր արտա կը հաղորդի,
բայց որովհետեւ հետ բաղնիքներու աւելի յարմարու-
թիւն ունենալուն համար շատ գլխաւ կընդունին
անկիւ, որոնք ծառաւորներու ինչ չի պակասընե-
լէն ի՞նչա՞նչ շատ ալ օգտու կու տայ: Եւս միտք
(փառ) չի բաներ, երկրորդ՝ ոսկի նման գեղեցիկ
պիտի կընդունէ: Աս բաղնիքեալ պիտի կընդուն-
դի ինչ որ ինչ, կոտ որոյ:

Բիւրոգրները՝ մեծապիւրոն բաղադրու-
կան գործը (այսպէս) շատ բնութեցին, որ որովհետեւ
ճշմարտութեան ոսկի գոյն տան, ու անպիտան լայնատե-
ցան մինչև որ աս բաղադրութիւնը կըլին գտնու-
որ կըսին թողանալիք: Աստուծոյ շնորհով համար
պէտք է մագրու Չինք բաղադրել, որ կ'ստանի
կամ ծառաւորն ըլլայ: Իր զիտուող գործածու-
թիւնը՝ գեղեցիկ պիտի հետ բաղադրուի. համար
է: Եւս մեծապիւրոն մէջ կը գտնուին աս կիսա-
մեծապիւրոն որոնց դէմ ամենը ճանաչուած չէ, բայց
բաւական մասին երկրի մէջ կը գտնուին, որովհե-
տեւ գործարարներու հնոցներուն վրան ասոր մեղ-
ծը (իստ. ուսմը) կը գտնուին:

Եւս մեծապիւրոն որուն յատկութիւնը Չինքին

թէն 6000 հոգի Գապընայի կողմէն թող-
դանայի սահմանը անցեր էին, որովհետեւ Գա-
պընա գաւառին տիրեն:

Եւս լայր՝ Յիւրոպիայ մայրաքաղաքը
հասածին պէս՝ խելոյն գործողի պաշտոն-
եայնեան Մոնթանէլլին բնութեան հա-
մար Ֆէռուստա խելեր են, և պատուելի ալ
հաներ են ըսելով թէ. բողոքներն մեծ մի-
տանգի մէջ է, ուստի վնասող դրոշմ շուտով
25—30 տարեկան մէջ տեղը գտնուողներուն
տմենն ալ. նոյն այս վտանգէն սողալու
համար Սոստանէլլին ալ օգնութիւն խրկե-
րու են:

Պ. խիտութիւնը ատենին նախագահ
գտնուած՝ ատենը՝ Թողանալիքն ու գե-
20,000 ի չափ Սոստանէլլին վնասող պիտի
երթար, բայց ետքը իրտաւորութիւն վրիճե-
լով՝ Թողանալիքն հետ միաբանութիւն էին, և
օգնելու համար թիւ մը զօրք ալ Թողանալ
խրկել էին: Եւս ատենը Թողանալիքն զօրք
Մարմարա հրամանատարը և Սոստանէլլին
սահմանագրութեան գտնուող Սոստանէլլին դու-
րայ Ալիա գործակարը երկուքը մէկէն գէ-
լի Գապընա քաղաք են. ուստի Աստուծոյ
զօրքն ալ հաղորդելու է եւս քաղաքը:

— Հոռոմի կառավարութիւնը՝ իր եր-
կիրը գտնուող հարուստներէն կանայ ակամայ
3,300,000 ըսեալ փոխ պիտի առնէ, որովհե-
տեւ կ'ոսկածելի կընդունէ քանի մը դէպքեր
եթէ պատահելու ըլլան, աւաճքը անտեղ
կարող ըլլայ, որովհետեւ շատ ըստակի կար-
կըլլայ ուն տունը:

— Եւս պիտի գործին լայն կատարում
մը տալու համար Անգլիոյ ու Գապընայի կա-
ռավարութիւնները միջնորդութիւն ըրած
էին. որոնք Աստուծոյ տեղութիւնը չէն
գտնելու. ուստի Անգլիոյ արտաքին գործող
պաշտօնակցի լորտ Ռայմոնթը՝ այս բանը
յայտնելու ատենին անգլոմիտներն:

— Գապընայ ատենին հիմնական անգա-
ները իրենց պաշտօնէն պիտի ելան, ու տե-
ղերնին ուրիշները ընտրելու սկզբնութեան
թիւն պիտի ըլլայ, բայց այժմեան անգլոմիտ-
նը գաղաճեալ իրենք ընտրուին: համար աս
դին անգլիոն նամակներ կը խրկեն ու կուսա-
կից կը ժողովն:

Հետ կը հաւատարի, երկրի արտաքին քաղաք-
կան կըսին Գապընայի, և կը գործածուին՝ կարմիր պղնձ
մը գտնուելուն հետ բաղադրուելու համար, բայց ա-
ւաւան թի մէջ գտնուելուն աս մեծապիւրոն չէ:

ՃԵՐՄԱՆ ԶԻՆԻՐ

Երեսուն կամ քսան տարեկան տարի է որ Իւս-
թիւնը գտնուելու, որ խելերու հետ բաղա-
նալու աւելի յարմարութիւն աւելի:

Մօսկո հռչակաւոր քիմիագետը շատ կերպ
բնութիւնները բնութիւն ծնունդը Չինքին հետ բա-
ղադրեց, ու անկէ կընդունէ հնարեց, որ կըսին Իւս-
թիւնը: Եւս կըրը շատ հարկաւոր երկրի
տարածակները նկարագրու կոտ ուրիշ տրհաններ
մէջ գործածուելու:

Ասոր ճերմակ պիտի ամենին շատ ըլլին, ու
շատ զոյնեալ հետ կընդունին խառնուելու: Զօրքն ու
իւրի հետ միտքներով խառնուելով շատ սպառ կը-
նէ խելին թիւ երկրներն ու նկարագրու նիւթը շու-
տով չընտրուին:

Չինքը՝ Լոնտոնի մէջ Պիտիւթի, ու Պիտ-

Լոնտոնի մէջ գտնուող Լոյի Նաբ-
լէն նախագահին կուսակիցներն ալ հախա-
սով դրոշմներու չափ շատուող չին. մի-
որոյ թէ որ հիմնական անգլոմիտները ամենը
մէկէն կրկին ընտրուելու ըլլան, առանց վն-
աստանալու գործ մը չը պիտի կրնայ տեսնուիլ:

— Եւս ալ տարի Իստիւլի Լոնտոնի և
Վիեննայի գաւառներուն համար Սոստանէ-
լին ու Աստուծոյ տեղութիւնը մէջ տեղը
մեծ պատերազմներ եղան, ու ետքը վնաս-
դուր ըլլին վեց տմիս պայմանագրով: Եւս
ախլի 14 թն՝ Սոստանէլլին տեղութիւնը
քանի մը պատճառով՝ նոյն զինադուլին
պայմանները տնտեսը սեպտեմբը՝ հետեւեալ
յայտարարութիւնը հրատարակեց, որով իմա
յընել ուղեց թէ կրկին պատերազմելու պի-
տի սկսի:

ՅԱՅՏԱՐԱՌԻԹԻՒՆ

Եւս յառաջ Երեսն մէջ գտնուող ընե-
լու պայմանագիր մը չինքեալ. բայց յար-
չունեցաւ միայն անոնց առջեւ, որոնք ամե-
նէն յառաջ հաստատուն պահելու պայտա-
ւոր էին. ըսել է որ այս զինադուլին վրայ
եղած պայմանները ոչինչ և ջնջելի են: Եւս
պայմանները մինչև հիմա անթերի պահեց
Սոստանէլլին տեղութիւնը ու ըստ այնմ գոր-
ծագիր եղաւ, բայց Աստուծոյ տեղութիւնը
չը պահեց. ինչպէս՝ Փէրքերէ բերդը եղած
թնդանութեան կէտը՝ Սոստանէլլին տեղու-
թեանը պիտի տար, մինչև ցարգ չը տրաւ:
Իստուլի և Մոսկոյի գետնութեանց երկրներ-
ը զօրք չը պիտի խօսեին, զօրքով գրաւեց:
Սոստանէլլին գաւառը՝ թէ յամարէն և թէ
ծովէն պաշարման վիճակի մէջ պիտի չը-
լար, եղաւ: Գրուած քաղաքներուն բնակ-
չացը կառուածքը չը պիտի յաւիտանէր, յա-
փշտակեց: Եւս վնասուելու՝ հաշտութեան
պատճառ ըլլալու մտքը ընդունելու էր, և
Եւրոպայի մէկ քանի տեղութիւններուն միջ-
նորդութեամբն ալ Պիտիւթը մայրաքաղաքը
ատենին մը հաստատուելու էր, ու տեղ խորհր-
դածութիւն ըլլալով՝ երկու կողմն օգտա-
կար ըլլալու հաշտութեան պայմանները պի-
տի կապուի, այս ալ թիւն մնաց, որովհետեւ

մինչևէ՛մ և Սկիթի թաղանթներուն բաղադրու-
ղած գործարարներէն կըլին, և աս կ'իւրով կը չինքե-
Գործարարն հնոցին մէջ կատարելի վրայ վառե-
լէն ետքը՝ հաստատարաւ անուրով խառնուած,
բութեանը մէջ կը պարզուին, որոնք շարժած
են բողոքելու կամ տրանկիւնէ հնոցին ճշմարտութեան
Աս բութեաններուն ասոր մէջմէկ ծակ կայ, ու
րանցմէ հալածը երկրի խողովակէ մը կը վազե-
դեանի աւազաններու մէջ, որ երեւումն ալ ջուրով
լեցունել կըլլայ:

Եւս խողովակէն կամ կամից և կամ շատ բա-
րակ փոշի եղած, Օրփոս լուսնը՝ քիմիական բա-
ղադրութեանը մէկտեղ աւազաններուն մէջ կը
ժայթկն, և այս բաղադրութեանը երկրի խա-
ղաններուն մէջ լեցնելով կը գաղաղի:

Եւս աս կերպով ալ կը չինքե՛ հնոցին կառ-
կարներուն վրայ վառեւէն ետքը՝ նոյնպիսի Պլանտ
մեծապիւրոն հարած բաղադրութիւնը բութեաններուն
մէջ ասոր հետ խառնուելով. ուստի մէկ հնոցին
մէջ՝ ամորհնագործը հիմա անգամ կը խելի, ու
հալելով հարկաւոր քսան Չինք կըլին:

Աւստրիոյ տէրութիւնը նոյն ստեանը հաս-
տատուելէն ետեւ ալ դարձաւ իւր չորսկեց .
ուստի Սառաւեայի տէրութիւնն ալ այսու-
հետեւ յիշեալ զինադադարման պայմանադրու-
թիւնով տեղաւոր կը համարուի:

Վերջիշեալ յայտարարութիւնը ընկել
ախորհի 17 ին Միլիոն հաստու՝ որ Աւստրիոյ
տէրութեան մայրաքաղաքն է, և Սառաւեայի
գործակալին ձեռամբն ալ յամպարտի-
այի կողմնապահ Ռատեցքի տպարանի տը-
րածին պէս՝ յայտը զինուորական յայտարա-
րութիւն մը հրատարակեց այսու մտօք:

«Ս»-ը ինչամիտ հաշտութեան պայման
կապելու համար զինադադար խնդրեց էր, ի
վերայ այս ամենայնի՝ նոյն զինադադարին ա-
տենը իր պատերազմական ուժը սուղեցուց,
և ասով իր բուն նպատակին հասու. սակայն
մեկը ալ անհոգ չը կենայով՝ պատերազմական
պիտոյքը կատարելապէս հոգացինք. Սառ-
աւեայցիք կը կարծէին, որ զինուորակին ա-
տենը մեր զինուորները տէրութեան հաւա-
տարիմ չեն կենար, և արիւթիւններն ալ եր-
կիւղի կը փոխարինէ. չը գիտէին որ մեր
գլխաւորութեանը վրայ հաստատ կը յաճ-
ենք. ուստի զինուորապետն սոյնմանը եղ-
ծեց կուզեն, որ մեր ամենուս ալ ուզած բանն
է. և կը բաղձան՝ որ խառնայի թաղը ձեռք
անցունեն. բայց մեր պատահեաւ հոգ պիտի
տանիմք՝ քիչ ատենէ մը ետքը Սառաւեայի
Դուքին մայրաքաղաքին մէջ հաշտութեան
պայման կապելու, ուսկից մեծ օգուտ քա-
ղելու տարակոյտ չը կայո:

Յիշեալ օտարապետին յայտարարու-
թիւնը զինուորներուն առջեւ կարգապիս-
ծին պէս՝ ամենուս ալ սրտին մէջ բերկրու-
թիւն մը ծագեցաւ, և սկսեցին մշտնջեն ու-
րախտութեան հանդէսներ ընել, մինչև ան-
գամ սարապետին տանը առաջքը դադրին
նուագորաններ չալելով:

— Ն) Ընտելութիւն սոյնմանը եղծրիւնն ետեւ
Սառաւեայի վեհապալատ թագաւորը իր
եղբորորդին Օմէն իշխանը տեղակալ դրաւ,
ու ընտանեացը պահպանութիւնն ալ աղղայ-
ին զորայր յանձնեց. նոսե զօրաց հրամա-
նատարութիւնը՝ 32 Լէհ զօրապետի աւան-
դելով, Գարիգէնօփեպի անուն հաշակաւոր
Լէհ զօրապետը՝ սպարապետ կարգեց, և
ինքն ալ հետը խաւար մը դրքը առնելով Գու-
րինէն ձամբայ ելաւ ու Լէքսանդրիա գը-
նաց, ուր տեղ բանակած էին խոր զինուոր-
ները: Սոյն սպարապետին քովը առայժմ
80,000 ի չափ զօրք կայ. բայց այս թիւը
ուսկեցնելու մտօք՝ թագաւորը հրամանա-
դիր մը հրատարակեց, որ աղղային զօրքը
Սառա Մոսկով քաղաքը կանոնին տա-
կը ըլլան, որպէս զի աղղայն տեղը խրկվին:

Յիշեալ սպարապետը տեղի հոգ կը
տանի, որ մեկը կանանն զուրս ամենեւին
բան մը չընէ, թէ որ ընող ըլլայ, սոսանց
բոպ մը անցնելու ըստ կանոնի պիտի պատ-
ժէ. ինչպէս որ օյս օրերս կրկն զօրապետ
փոխեց, որոնք կանոնին պէժ չարժեքի էին,
և բանիմ ալ սոսկ զինուոր հրացանի բըռ-
նել տրվաւ:

— Բեպիլ ախորի 22 ին՝ Ռատեցքի տպա-
րանիւր 30-35,000 ի չափ զօրքով Միլի-
ոնէն ձամբայ ելաւ. 24 ին՝ Բալիա հասաւ,

որ Սառաւեայի սահմանադրութիւն է. ուր
տեղ Դէսէն ու Սառաւեայն բաժնաձեռք
կան, ու զժողովրդ անցքեր ունին, հոն երեք
կարգի բաժնեց զօրքը. մեկը՝ իւր հրամանա-
տարութեան սակը առաւ, երկրորդը՝ Աւ-
պէրտ իշխանին՝ որ Աւստրիոյ վեհապալատ
սեր ազգականն է, երրորդը՝ Վուհուլ Գը-
մու զօրապետին յանձնեց, ու եօթը ժամուն
մէջ անցուց անկէ զօրքը, դէմքին քիչ մը
Սառաւեայի զօրք կային, բայց իրիւս քիչ
ըլլալուն՝ հոն պատերազմ չեղաւ:

Յիշեալ ամսոյն 25 ին գիշերը տեղ մը
չը հանգստացան, սլլ Նովարայի ձամբայով
Չէրպէօք և Ղօրօփէլս բաժնաձեռք տեղեւորն դա-
գաթը հաննելով՝ դէպ ի Սառաւեայ գա-
ցին, ուր տեղ բանակած էին Սառաւեայի
զօրքը:

Ղօրօփէլս 26 ին՝ պատերազմի սկսե-
ցին. Վուհուլ Գըմու զօրապետը թէ իր
խաւարը և թէ Ապէրտ իշխանին խաւարն
քիչ մը զօրք առնելով յարձակուաւ. Սառ-
աւեայցի Պէս և Տօրմուտ զօրապետներուն
խաւարին վրայ, որ 20,000 ի չափ կային,
քանի մը ժամուն մէջ ցրուեց զանոնք. այն
օրը առին Մուսթաֆա, Սանպէս, Գլափօյօ,
և ուրիշ տեղերը, և դադրին դէպ ի Նովարա:

Լ. 28 ին հոն սասակի պատերազմ մը
որին Սառաւեայի մեծ բանակին հետ, և
վերջապէս յաղթելով զանոնք, Նովարային
ալ տիրեցին: Սառաւեայի պատերազմին
ատենը՝ Աւստրիացիք գերի առին Սառաւե-
այցիներն 2500 սոսկ զինուոր, վեց զօրա-
ւոր և 50 մեծ զօրապետ: Չեռքերնին ան-
ցաւ նաև հինգ թնդանօթ և 10 սլլ սլա-
տերապետան պիտոյք. բայց վերջին պատե-
րազմին ատենը ձեռքբերվին ինչ անցած ըլ-
լալը տախտակն յայտնի չէ:

Աւստրիոյ բանակը Վէսփօրթօ քաղաք
տեղն իրէն՝ 29 ին Սառաւեայի կողմէն կը
կու. հալի խրկրիցան, ու զինադադար խնդրե-
ցին: Սառաւեայի սպարապետին ալ քանի մը
պայմաններով գիր մը գրեց ու բռաւ, թէ որ
այս պայմանները կրկնուին ու անեղծ կը
պահեն իրիւս ըստ ապա թէ՛ ոչ պատերազ-
մէն չը պիտի դադարին:

Օ ինչպիսի խնդրէն՝ օր մը յառաջ
այսինքն ընկել ախորի 28 ին՝ Սառաւեայի
վեհապալատ թագաւորը ձեռք իւր իշխանա-
թիւնը և յաջորդեց տեղը Սառաւեայի գաւը-
որ, որ ժառանգ անուանած էր:

Սառաւեայի սպարապետը՝ Սառաւեայի
քաղաքները ուր կրկնէն ետեւ՝ Սառաւեայ
ցիներուն առ յայտարարութիւնը հրատարա-
կեց, «Վսկէ յառաջ ձեր թագաւորը՝ մեր
կայսեր կրկնոր օրք կեանք էր, բայց Սառ-
աւեայի զօրքը դուրս հանեցան մեր զին-
ուորներուն զօրութեամբը, որոնք ամենեւին
մէկ ատեն մը յաղթված չեն. այն ատենը
թէ առաջարկված հաշտութիւնը ընդա-
նէին, հիմա ինչ գէշութիւնները չէին պա-
տահեր, և ազարակիւ ու բուրստաններդ
ոսքի տակ չէին երթար. սոսկայն ձեր թա-
գաւորը կրկնոր տիրապետելու գլխաւորու-
թեանը հետեւելով անիրաւարտ բանի ձեռ-
նամուկ կը դաւ ու հաշտութիւնը չընդա-
նէց. վերջապէս այս անկարգութիւնները
յառաջ դալու պատճառ կը դաւ. իսկ մեր

կայսրը միայն իր երկիրը պահպանելու նպե-
լով՝ անոնի անիրաւ բաներու ձեռնամուկ
եղած չէ. ինչէ իցէ՝ մեր պատերազմը միայն
ձեր թագաւորին հետ է, հասարակութեան
հետ դրժ մը չունիմք. թէ որ ձեր կողմէն
անխել բան մը չը պատահի՝ յոյս ունիմ, որ
մեր զօրացը կողմանէ ալ ամենին մեկեր-
նաւը դէն մը չըլլար:

— Վեհապալատը Սառաւեայի տէրութեան
տաննին անգամներէն մէկ քանին՝ Հառի-
մայի նորահաստատ կառավարութիւնը ըն-
դունելէն հիմա նոյն տէրութեան վեհա-
պալատի որն ալ ընդունեց ու Պ. Վալէ-
սիօ անձը Հառիմ խրկեց, որպէս վե իւր տե-
րութեան ու Հառիմայի հասարակապետու-
թեան մէջ տեղը բարեկամութիւն հաստատե-
լ:

— Հառիմայիցիք՝ Իսաիայի պատերազմին
համար պատրաստութիւն կը տեսնան, բա-
ւոյնն քոտակ հաւաքելու համար պատուէր
մը հանելին, որ Հառիմայի կառավարութե-
անը եղած բնակիչներէն տարին 1000 Լն
մինչև 4000 ֆուսիկ եկամուտ ունեցողնե-
րը՝ զանաւանը տան իրենց կեամուտն չօր-
րորդ մասը, 4000 Լն մինչև 6000 ֆուսիկ
տարեկան եկամուտ ունեցողիքը՝ կրկնոր
մասը տան, 6000 Լն մինչև 8000 ունեցող-
ները՝ կիսուակէս, և ասկէ աւելի հարուստ
ները՝ կրկն բաժնին երկուքը տան. նոսե
18 Լն մինչև 50 տարեկան զանաւորներն ալ
զինուոր գրվին:

— Հառիմայի մէջ խիստ շատ եկեղեցիներ
կան, և անթիւ զանգուկներ ունին. ուստի
այժմեան կառավարութիւնը պատուէր հը-
րատարակելով՝ թէ Հառիմայի մէջ և թէ իր
ուրիշ քաղաքաց մէջ կը գտնուէ եկեղեցեաց զան-
գաւորներն կրկն մասն երկուքը առաւ
թնդանօթ ձուլելու համար:

— Սրապան պատը իւր իշխանութեանը
մէջ վերահաստատելու համար՝ Սպանիոյ տե-
րութիւնը շատ ատենէ ի վեր միտք ունէր
օգնելու, և քիչ մը զօրք ալ պատրաստելու
և ետքը լսելով որ Սառաւեայի տէրութիւնը
դիտի օգնէ անոր, ինքը ետ կեցեր էր այս
գլխաւորութեանէն. բայց հիմա Սառաւեայն
Հառիմայի հասարակապետութիւնը ընդա-
նելով՝ անոր օգնելու կամը չունի. ուստի
Սպանիան ալ խմանալով ափիկա, նորէն 10,
000 ի չափ զօրք կը պատրաստէ, և Գօնչա
անուան երկիւղ զօրապետին կամ նախարա-
րաց ատենին Նարոզ անուն նախագահին
յանձնելով՝ նոսեքով սիրտի իրկէ Հառի-
մայի Չիլիթափէկ նաւահանգիստը:

— Ղաղղիոյ հասարակապետութեւ և Սպա-
նիոյ՝ Աւստրիոյ ու Նարոզի տէրութիւննե-
րէն Պապը օգնութիւն խնդրեց, և անոնք ալ
միտք ունին օգնելու. բայց իր այս դործին
համար օգնութիւն չը հաղցեց Վեղիոյ տե-
րութիւնէն, որ մինչև հիմա իւր արարողու-
թիւնը ընդունած չէ, նոսե չուզէր ալ որ
օտար տէրութեան ներքին գործացը խառ-
նվի. ուստի հրատարակեց Վեղիոյ տէրու-
թիւնը, թէ Պապը իր իշխանութեանը մէջ
հաստատելու համար ինքը օգնելու միտք
չունի:

Ի ՎՈՍՏԱՆԻՆՈՒԳՈՒՄ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԳՈՂՈՍԻ ԵՐԱՊԵՆԵ ԱՊՈՒՋԵՆՈՒՄ